

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРОУЧВАНЕ: ФОРМИ
НА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ОБЛАСТ
ХАСКОВО ЗА ПОСЛЕДНИТЕ 5 ГОДИНИ
И РОЛЯТА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА В
ТЯХНОТО ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ

Съдържание

Увод.....	3
Методология на проучването	3
Събиране, проучване и анализ на документи и информация.....	4
On line проучване.....	4
Експертна оценка.....	5
Събиране, проучване и анализ на документи и информация	5
Областна администрация Хасково	8
Община Хасково.....	9
Община Димитровград.....	10
Община Свиленград.....	11
Община Харманли.....	11
Община Любимец.....	12
Община Симеоновград.....	12
Община Тополовград.....	13
Община Стамболово	13
Община Минерални бани	13
Община Маджарово	14
Община Ивайловград.....	14
Структури на гражданското общество в област Хасково. Гражданска активност в последните 5 години.....	15
Резултати от анкетно on line проучване	23
Препоръки.....	38
Заключение.....	40
Приложение № 1 - въпросник за нуждите на проучването	42

Увод

Настоящият доклад е резултат от изпълнение Договор по Обособена позиция № 2 – „Провеждане на проучване: Форми на гражданско участие в област Хасково за последните 5 години и ролята на администрацията в тяхното осъществяване” по проект: „Гражданите и местните власти - партньори за създаване на открито и отговорно управление”, по ОП „Добро управление“ по Процедура BG05SFOP001-2.009 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“.

Целта е осъществяване на граждански мониторинг и подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на законодателство чрез провеждане на проучване на формите на гражданско участие в област Хасково за последните 5 години и ролята на администрацията в тяхното осъществяване. След извършените проучвателни и аналитични дейности в доклада от проведеното проучване са изведени препоръки за подобряване работата на администрацията при прилагане на форми за гражданско участие, с оглед получените отговори на допитаните, набраните данни и извършения анализ.

Методология на проучването

В началото на месец април, 2019 г. бе проведено проучване, като в процеса на проучването анкети са проведени (със специално разработен за целите на изследването въпросник) с 44 респонденти от област Хасково. Анкетният лист съдържа както отворени, така и затворени въпроси. Независимо от относително ниските равнища на получавани отговори при он-лайн анкетите, решихме да използваме онлайн анкета предвид кратките срокове, в рамките на които трябва да се направи анализът.

Проучването на Форми на гражданско участие в област Хасково за последните 5 години и ролята на администрацията в тяхното осъществяване е осъществено на три фази:

Събиране, проучване и анализ на документи и информация:

Проучването за област Хасково обхваща нормативната база, съществуващите към момента анализи, както и публично достъпните източници на информация за дейността на консултативните съвети и формите за граждански консултации в областта, както и публична информация за гражданско участие при разработване на стратегически документи в област Хасково.

Проучени и анализирани са следните типове документи:

- Нормативни актове закони, правилници, наредби, устройствени правилници;
- Заповеди на органа на изпълнителната власт за създаване на граждански механизми, включително за функционалните им характеристики;
- Стратегически документи – действащи стратегии, концепции, програми, планове, разработени и приети от Общински съвети и от областни структури, в които са заложили ангажименти на СГО;
- Вътрешни документи (планове, работни програми, годишни доклади), свързани с дейността на СГО в област Хасково;
- Публична информация, свързана с дейността на съветите и граждански инициативи по стратегически документи, качена на официалните интернет сайтове или публикувана в медиите;
- Информация и документи от различни външни заинтересовани лица, резултати от направени проучвания и външни оценки и анализи на удовлетвореността на гражданите.

On line проучване

Проведено бе кратко on line проучване сред граждани, неправителствени организации и бизнес от област Хасково, относно тяхното виждане за гражданската активност в региона чрез формите на гражданско участие в област Хасково за последните 5 години и ролята на администрацията в тяхното осъществяване. Проучването се осъществи с помощта на въпросник, разпространен чрез електронна поща. С цел изпълнение на задълженията за информация и комуникация по проекта, Възложителят публикува съобщение за провежданото проучване на своята интернет страница. Проучването бе проведено в периода 02.04.2019 г. – 09.04.2019 г. Въпросникът съдържа

20 въпроса и бе изпратен по електронна поща до 202 лица от региона, като анкетите бяха попълнени от 44 от тях. Базата данни, с електронни адреси на организации и МСП беше предоставена от Регионално Сдружение на Общините „Марица“ като информация, събирана от Сдружението в хода на тяхната работа по проекти в последните години. Анализът на проведената анкета и предложените мерки за подобряване на диалога и партньорството с местните власти се предвижда да бъдат публикувани на електронния портал на РСО „Марица“: www.maritza.info

Настоящият анализ представя обобщени резултати от проучването. Неговата цел е осъществяване на граждански мониторинг и подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на законодателството. Интервютата са стандартизирани – с предварително дефинирани въпроси към всички участници и възможност за записване на отговорите. Информацията от тях е обработена и обогатена с елементи от анализа на нормативната база, наличните вече проучвания и публично достъпните източници на информация. Интервютата са използвани най-вече като база за анализ на практиките на участие на гражданите и структурите на гражданското общество в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на законодателство, на механизмите за включването на граждански организации в различни форми на гражданско участие и на резултатите след тяхното представяне на местните власти. Необходимото време за попълване на анкетата отнема средно 15 минути. В проучването е използван комплексен подход, който обединява, както количествени, така и качествени методи.

Експертна оценка

Методът е използван на всеки етап от анализа като основен или допълващ. Въз основа на установените факти в проучването и информацията от on line анкетите са направени експертни оценки на съществуващите практики в област Хасково – идентифицирани са проблемите, оценени силните и слабите страни, формулирани изводи и препоръки за промяна в практиките в региона.

Събиране, проучване и анализ на документи и информация

Общината е основната административно териториална единица в България, в която се осъществява местното самоуправление. Местното самоуправление се изразява в

правото и реалната възможност гражданите и избраните от тях местни органи да регулират и управляват съществена част от обществените дела в рамките на закона, на тяхната отговорност и в интерес на общността. В страните с демократични традиции наричат местното самоуправление „лаборатория за демокрация“. Местното самоуправление се осъществява чрез местните власти. Местните власти са общинските органи, които по силата на закон имат право да вземат определени управленски решения. За нашата страна това са общинският съвет и кметът. И двата органа се избират пряко от избирателите. Прякото участие на гражданите в управлението на общинските дела и при формиране на общинската политика е законово гарантирано. Жителите на общината могат да упражнят това свое право основно чрез четири форми: местен референдум, общо събрание, подписка и местни избори.

Няколко са законите, които регламентират правото на гражданите да участват в местното самоуправление.

Нормативна уредба на местните власти

Законодателната среда е гръбнакът за създаване на пространство за участие, а институционалната демонстрира как това законодателство се изпълва със съдържание и се прилага. Проучвания¹ отчитат подобряване на законодателството (в сферата на достъпа до информация, обществените консултации, оценката на въздействието на регулациите, регистрацията на ЮЛНЦ, структурираното партньорство с НПО на национално ниво) като резултат от конкретни и целенасочени усилия на гражданските организации през последните години. В същото време остават сериозни предизвикателства пред прилагането на новата нормативна уредба, качеството на законодателния процес и съобразяването с устоите на правовата държава. Остават нерешени и въпросите за регламентиране на доброволчеството и за прилагане на режима на държавни помощи за граждански инициативи. Няколко са законите, които регламентират правото на гражданите да участват в местното самоуправление:

Законът за нормативните актове цели да усъвършенства подготовката, издаването и прилагането на нормативните актове, включително местните нормативни актове, които уреждат участието на гражданите в местното самоуправление.

---

¹ Индекс на гражданско участие – 2017

Проект „Гражданите и местните власти – партньори за създаване на открито и отговорно управление“, № BG05SFOP001-2.009-0005 се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Законът за административно-териториалното устройство на Република България постановява правилата за промяна на административно-териториалните единици чрез участие на гражданите при провеждане на референдум и така се взема и участие в местната власт.

Административно процесуалният кодекс е основен процесуален закон, който дава възможност на гражданите и техните организации да оспорват административни актове на местните административни органи по съдебен и административен ред. Чрез него се осъществява и контрол върху местните органи.

Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление урежда условията, организацията и реда за пряко участие на гражданите на Република България при осъществяване на държавната и местната власт. Прякото участие се осъществява чрез: референдум; гражданска инициатива; европейска гражданска инициатива по смисъла на чл. 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 211/2011; общо събрание на населението.

Законът за достъп до обществена информация (ЗДОИ) регламентира спецификата и начина за предоставяне на този вид информация. Правото на гражданите да получават достъп до информация е регламентирано и от чл. 41 от Конституцията на Република България.

Гражданското участие в местното самоуправление е регламентирано с конкретни текстове в редица други закони и подзаконови нормативни актове, които в общия случай въвеждат задължения на органите на местното самоуправление да провеждат публични обсъждания при приемането и / или отчитането на изпълнението на местни политики в различни сфери. Такива са например:

- ✓ Законът за регионалното развитие;
- ✓ Законът за публичните финанси;
- ✓ Законът за общинския дълг;
- ✓ Законът за устройство на територията;
- ✓ Законът за общинската собственост;
- ✓ Законът за туризма;
- ✓ Законът за опазване на околната среда и редица други.

На базата на така очертаната правна рамка може да се направи извода, че има създадена нормативна уредба, която дава възможности за непосредственото включване на гражданите и техните организации в процесите на вземане на решения и в нормотворческия процес. Съществуващата законова уредба обаче следва да се допълни с конкретни механизми на взаимодействие на гражданите и техните организации с публичната власт.

На официалните интернет страници на област Хасково и Общините от областта бе открита информация за регламентираната им съвместна работа със структури на гражданското общество. Информацията е представена в настоящия доклад, както и намерената информация за структури на гражданското общество в област Хасково.

Областна администрация Хасково

Комисии и съвети към Областна администрация Хасково, с участие на СГО и медии:

- Областен обществен съвет за превенция и противодействие на корупцията;
- Областна комисия по безопасност на движението по пътищата;
- Комисия по заетост към областния съвет за развитие;
- Областен съвет за тристранно сътрудничество;
- Областен съвет за развитие на Област Хасково;
- Областен съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси;
- Областна комисия „Военни паметници“;
- Областна комисия по транспорта.

Информация за правилници за устройството и дейността на посочените структури не бяха открити в рамките на настоящото проучване.

На интернет страницата на област Хасково има публикувана разработка: Наръчник „Гражданите и администрацията“², който има за цел повишаване прозрачността в администрациите и задоволяване нуждата от публична информация.

---

² <http://www.hs.government.bg/backend/uploads/narachnik.pdf>

Община Хасково³

От страницата на община Хасково става ясно, че общината организира конкурс „Граждански инициативи 2019“. Целта на Програмата е гражданите да станат отговорни към средата, в която живеят. Друга инициатива, която община Хасково подкрепя, с цел по-активни граждани е в рамките на проект „Младежки действия за граждански права: чрез познание срещу нетолерантността“ на фондация С.Е.Г.А – София, където общината е партньор през 2015 г. Няма повече информация за участието на общината, т.к. линкът към новината не е достъпен⁴. Покани за публично обсъждане за периода 2013 г. – 2019 г. бяха открити общо 13. 6 от тях са съгласно Закона за публичните финанси за публично обсъждане на бюджета на общината; 4 – за представяне на резултати по проекти на общината, 2 – по ЗУТ и 1 – по ЗООС.

Обществен съвет за социално подпомагане община Хасково е създаден с решение на Общински съвет във връзка с разпоредбите на чл. 35, ал. 1 от Закона за социално подпомагане и чл. 52, ал.1 от Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане. Членове на съвета са представители на общинската администрация, дирекция „Социално подпомагане“, Общинският съвет, ръководители на социални услуги и представители на неправителствения сектор. Общественият съвет оказва съдействие и помощ при извършване на дейностите по социално подпомагане и упражняват обществен контрол върху тяхното осъществяване. На страницата на общината са публикувани разработени програми и стратегически документи, но не може да се дефинира участие на СГО в тяхната разработка или обсъждане. Липсват протоколи от публични обсъждания и информацията е по-скоро публикувана „протоколно“ на страницата.

Общински съвет Хасково

Прави впечатление, че последният публикуван отчет на Общински съвет Хасково е за периода януари – август 2015 г.

---

³ <https://www.haskovo.bg/>

⁴ <https://www.haskovo.bg/article/5939/mladezhki-deystviya-za-grazhdanski-prava-chrez-poznanie-sreshchu-netolerantnosttainformatsiya-za-proekta>

В правилника на Общинския съвет е регламентирано участие на граждани на заседанията /чл. 40, ал. 4/. Според чл. 52 „а“ /1/ гражданите могат да правят писмени предложения за включване на точки в дневния ред, както и да представят становища по проекти за решения на Общинския съвет по въпроси, представляващи обществен интерес.

От страна на местната власт /община Хасково/ съществува пълно negliжиране на гражданските инициативи - няма промяна в политиките, има само частични решения. Като цяло медиите отразяват активно даже и спорадични прояви на гражданската активност.

Община Димитровград⁵

На интернет страницата на общинската администрация е информацията и за Общинския съвет. Публикациите са по-скоро информативни. В сравнение с информацията на интернет страницата на община Хасково, в Димитровград информацията е по-подредена и систематизирана, но отново липсва инициативност, която да провокира активно гражданско участие. Гражданите са включвани в инициативи на общината, което заслужава да бъде отбелязано, но липсват инициативи на общинската власт за осъществяване на политика за гражданско участие на местно ниво - няма обществени съвети, ако има са формални.

На страницата се публикуват покани за обществено обсъждане на предстоящи за приемане документи в общинския съвет, както и протоколи от проведените обществени обсъждания. В наредбите на Общинския съвет няма процедури за прозрачност и обществени обсъждания и консултации⁶, особено предварителни по обществено значими теми. Няма наредби за допитване до гражданите. Наредбата, която бе открита е Наредба № 38 за реда и условията за провеждане на обществено обсъждане за поемане на дългосрочен общински дълг от община Димитровград. Рубриката „Общински съвет -

---

⁵ <https://www.dimitrovgrad.bg>

⁶ <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/List.aspx?lang=bg-BG&categoryId=1&sortDirection=Descending&sortExpression=OpeningDate&typeConsultation=2&typeCategory=53&docType=0&obshtiniValue=0>

Димитровград търси мнението на граждани” не е активна⁷. Последните новини за Общински съвет Димитровград са с дата от 2015 г.

Община Свиленград⁸

Интернет страницата на община Свиленград е една от най-пълните със съдържание от тези на общините в област Хасково. Информираността на гражданите от страна на местните власти тук е на по-високо ниво. Включването на гражданите и бизнеса е дефинирано в почти всички стратегически документи на общината. От проведеното проучване по настоящия доклад може да се каже, че от местната администрация се работи активно по включването на гражданите и техните организации в процесите на вземане на решения За развитието на общината. Отчетите на Общинския съвет се публикуват редовно, както и проекти на нормативни документи, които следва да се приемат от Общинския съвет.

Община Харманли⁹

Интернет страницата на община Харманли не дава информация за инициативи, свързани с активно гражданско участие. На сайта на общината има публикувана анкета за обратна връзка с гражданите. Според резултатите близо 30% от отговорилите дефинират като проблем достъпа до информация, а малко над 16% смятат, че информацията не е достатъчна. Като отчети на Общинския съвет са публикувани решенията, с кратка информация, което не дава достатъчно сведения за съществуващото на решенията като цяло. Последните новини с „гражданско участие” на страницата на общината са с дата от 2014 година, във връзка с изпълнение на проект по Оперативна програма „Административен капацитет“. Има някои създадени обществени съвети, но само там, където го изисква закона и са формални. Няма процедури за допитвания, общи събрания и т.н. по значими за гражданите теми - градоустройство и т.н. Няма създадени улеснения за участие на гражданите - като онлайн инструменти за консултации, публикуване на ясна и разбираема предварителна информация, определяне на отговорни лица.

⁷ <https://www.dimitrovgrad.bg/bg/obshtinski-savet-dimitrovgrad-tarsi-mnenieto-na-grazhdanite>

⁸ <https://www.svilengrad.bg/>

⁹ <http://www.harmanli.bg>

Община Любимец¹⁰

Отново информация за инициативи за включване на гражданите и техни организации липсва. Информацията, касаеща гражданско участие е свързана с обществено обсъждане на актове, за които законодателството задължава местните власти да ги провеждат – по ЗПФ, ЗООС, ЗУТ. Няма информация за обсъждане на други значими за обществеността теми. Като отчети на Общинския съвет са публикувани решенията, с кратка информация. Не се публикува обаче информация за заседанията на комисиите, както и протоколи от работата им. Гражданското участие е по-скоро формално. Липсват граждански организации, които да правят мониторинг на институциите. На страницата на общината няма анкета за връзка с гражданите. Не става ясно как общината оценя нуждите на гражданите на Любимец.

Община Симеоновград¹¹

Симеоновград е единствената община в област Хасково, където приемният ден на Кмета на общината е всеки ден. Информация за приемния ден, обаче няма – как протича, какви са въпросите, които поставят хората, както и дали се провежда наистина всеки ден /предвид голямата ангажираност на един кмет/.

Към началото на Април, 2019 г. последните решения на Общински съвет Симеоновград са от края на 2018 г. Отчет за работата на администрацията и общинските съветници няма. Обществените обсъждания, както при повечето общини от областта са „протоколни“, задължителни по закон. Информация за тяхното протичане – няма. Повишаването на гражданската активност на младите хора от община Симеоновград е залегнало в Общинския план за младежта 2020, приет с Решение № 252 на 28.03.2018 г. от Общински съвет – Симеоновград. Информация за неговото изпълнение – липсва. Същата е ситуацията с план за интеграция на ромите в община Симеоновград 2015 - 2017 г. Мониторинг на тези стратегически документи не е правен или поне няма информация за такъв.

---

¹⁰ <http://www.lyubimets.org/>

¹¹ <http://www.simeonovgrad.bg/>

Община Тополовград¹²

Извън чисто протоколните публикации за обществени обсъждания и обществени съвети, в община Тополовград обществени обсъждания се организират по проекти, по които общината работи. Прави впечатление, че са публикувани протоколите от заседанията на Общинския съвет, с целите стенографски записи. В същото време последният публикуван отчет за дейността на Общинския съвет е за 2016 г. Няма информация за провеждани консултации или обществени обсъждания извън регламентираните по закон. Няма информация за обратна връзка с гражданите. Няма информация за приеман ден на Кмета и ръководството на общината. Обявен е приеман ден на Председателя за Общинския съвет. Добра практика е информацията не само за изпълнявани или изпълнени проекти, а и информация за подадени за финансиране проекти. Не става ясно, обаче, доколко информацията е актуална, поради липса на конкретни дати за проектите. Като цяло интернет страницата на община Тополовград е с тромава структура и трудно се намира информация, дори и да я има на сайта.

Община Стамболово¹³

Няма информация за предприемане на действия за предварително обсъждане на нормативни документи. Решенията и правилниците са публикувани за информация, но няма механизъм за тяхното мониториране. За повечето планове, приети от Общинския съвет има приложени отчети. Формулирани и публикувани са годишни цели, но няма информация до колко те са постигнати във времето. Не се откриват и наредби, регламентиращи допитване до гражданите по важни за развитието на общината теми.

Община Минерални бани¹⁴

За включване на граждани и СГО в работата на консултативни органи се открива информация в Правилника за състава и дейността на Местната комисия за обществен ред и сигурност за периода 2016-2019 г.; Общински план за младежта в община Минерални бани за 2019 г.; Общински план за развитие на община Минерални бани 2014 - 2020 г.; Програма за развитието на физическото възпитание и спорта в община Минерални бани

---

¹² <http://www.topolovgrad.net/>

¹³ <http://www.stambolovo.bg/>

¹⁴ <https://mineralnibani.bg>

за 2019 г. Няма информация до колко предлаганите в стратегическите документи мерки са изпълнени. По-скоро в публикуваните за някои от тях отчети – информация за участието на гражданите и СГО липсва.

Община Маджарово¹⁵

Тукашната местна власт е доказателство, че мерки за активизиране на гражданско участие могат да се прилагат и от малки общини. В общината има разработени и приети: Процедури за координация между целевите групи в Община Маджарово; Вътрешни правила при извършване на консултация и координация на политики в Община Маджарово; Процедури при извършване на консултация и координация на политики в Община Маджарово; Вътрешни правила за информация и комуникация; Вътрешни правила за конфиденциалност, свързани с процеса на консултация; Методика за оценка на въздействието; Процедури и инструкции, свързани с разработването на политики в Община Маджарово; Процедури и инструкции, свързани с внедряването на политики в Община Маджарово. Спазвайки тези правила през 2012 г. в Община Маджарово е учреден Обществен Съвет по консултиране на заинтересованите страни на територията на Община Маджарово. Този съвет, с участието на властта и организации на граждани формулират регулярно конкретни теми, по които с обединени усилия се търсят решения. Информацията в сайта е актуална, очевидно поддържана добре от администраторите.

Община Ивайловград¹⁶

Няма информация за предприемане на действия за предварително обсъждане на нормативни документи. Решенията и правилниците са публикувани за информация, но няма механизъм за тяхното мониториране. В услуга на гражданите се открива рубрика за създаване и опериране във връзка със закона за управление на етажната собственост. Публикувани са стратегически документи за развитие на общината, но няма информация за тяхното изпълнение. Прави впечатление и информацията за приемния ден на кмета, който не е предварително определен, а се влияе от програмата на кмета. На сайта на общината се намира и проект на Правилник за организацията, дейността и управлението на „Фонд за подкрепа на местни инициативи – Ивайловград“, който е публикуван на

---

¹⁵ <https://www.madzharovo.bg>

¹⁶ <http://ivaylovgrad.bg>

основание чл. 44, ал.1, т.8 от ЗМСМА, и съгласно разпоредбите на чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за нормативните актове за обсъждане на 4 април, 2018 г. В следствие обаче не става ясно каква е съдбата му – няма информация в публичното пространство за функциониране на този фонд.

На нито една от страниците на общините, както и на страницата на областна администрация – Хасково няма информация за действащите граждански организации на съответната територия. Те наистина са много на брой, голяма част от тях са създадени през годините, във връзка с изпълнението на конкретен проект и след това са оставени дори не са отрегистрирани. Поради тази причина не може а се каже, колко СГО има в област Хасково и в 11-те общини.

Структури на гражданското общество в област Хасково. Гражданска активност в последните 5 години.

В област Хасково има регистрирани 399 НПО¹⁷ /269 Сдружения, 104 читалища и 26 фондации/, но значителният дял от тях нямат съществено влияние върху местните политики. И първата причина е, че общините в областта имат многобройни стратегии и планове за развитие на най-различни области, но няма нито една община, с разработка за сътрудничество със сектора на гражданското общество, както става ясно и от настоящото проучване. Гражданският сектор отчасти сам си е виновен за това, че губи обществена значимост. НПО нямат съществено влияние върху местните политики и престиж сред гражданите не само заради липсата на политики от страна на местните власти за работа с тях. Според проучване на CIVICUS сред истинските представители на гражданското общество в страната, българите нареждат НПО на четвърто място - след студентите, пенсионерите и природозащитниците. Връзките на НПО в малките градове и селата (предимно читалища) с международни организации са силно ограничени и може да се каже, че ако има такива те са създадени най-вече в рамките на някой фестивал, в който са участвали представители на читалищата.

На територията на областта се намират 104 регистрирани читалища. Те са духовни и културни средища, които съхраняват уникалното наследство. По-голяма част от ползват сгради, които са публична общинска собственост. Някои читалища са претърпели

---

¹⁷ Информацията е от Регистър Булстат

Проект „Гражданите и местните власти – партньори за създаване на открито и отговорно управление“, № BG05SFOP001-2.009-0005 се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

частичен, а други основен ремонт и обновяване. Читалищата формират собствени бюджети, като набират средства от следните източници: членски внос, дарения, наеми, културно-просветна дейност, субсидия от държавния и общински бюджет, проекти. Като библиотечно и информационно обслужване всички читалища от региона поддържат общообразователни библиотеки. Градските читалища притежават съвременна компютърна техника, но такава липсва в НЧ в селските райони. Читалищата поддържат добри взаимоотношения с местната администрация, с неправителствени организации и бизнеса.

Сравнително млади организации с ограничен човешки ресурс, функциониращи на ниво община предимно в сферите местно развитие, социални и младежки дейности, екология, туризъм и образование и с активна ориентация към включване в национални и международни партньорски мрежи. Неправителственият сектор в България преминава през различни периоди на развитие, но не успява да се наложи като стратегически, влиятелен и устойчив участник в обществените процеси в регионите. Фактори, които възпрепятстват устойчивостта на сектора:

- Съществуването на НПО сектора е на проектен принцип и е силно зависимо от чуждестранни донори;

- Притежава ситуативен профил и предмет на дейност, неструктуриран е и разкъсан, лишен от смислени връзки и начини за вътрешна комуникация; наличие на логистични дефицити, нестабилен организационен капацитет, което често води до разминаване на обществените и граждански приоритети с тези на НПО като следствие от неумението им за идентифициране на проблемите в обществото;

- Липса на ясни измерители на ефективността от дейността на НПО. Информационните дефицити и слабият обществен ефект от дейността на НПО формират мнението, че секторът е затворен за обществеността и работи основно в собствен интерес; липса на обща политика и поведение и отсъствие на информационна стратегия на НПО за изграждане на позитивен образ; необходимост от подобряване на обществения имидж на сектор;

- Неумение на българските НПО да „овластят“ чрез своите ресурси обикновените граждани и местните общности;

Областите на сътрудничество са разделени в следните групи:

- ✓ Разработване и актуализиране на общински/областни планове/стратегии за развитие;
- ✓ Участват в процесите по планиране на местното развитие, като някои от организациите разработват и актуализират секторни програмни документи, подпомагат организирането на срещи и дискусии по актуализация на общинския план за развитие (ОПР), инициират такава актуализация, внасяйки конкретни предложени, разработват календарен план съвместно с общинската администрация, участват в обществен съвет по проблематика, съответстваща на дейността на НПО, участват в работни срещи по разработване на нормативни документи;
- ✓ Допитвания по въпроси от местно значение – организиране на обществен процес за набелязване на основните проблеми в общината, провеждане на анкетни проучвания за специфични потребности на определени групи от граждани и за ползата от реализирани проекти в населеното място, организиране на обществено обсъждане за изграждане на завод за преработка на биомаса, за възстановяване на стратегически за населеното място мост, сформирание на обществен съвет към общината за обсъждане на обществено значими теми;
- ✓ Социални услуги – доставчици на социални услуги за местното население, или действат като медиатори между потребителите и доставчиците на тези услуги, изпълнявайки също така конкретни проекти за подобряване на социалната инфраструктура.
- ✓ Други – сфери на партньорство с местната администрация, различни от гореизброените - реализирани съвместни проекти с общината, обхващащи широк диапазон от дейности.

Гражданското общество в България все още не е включено ефективно в процеса на консултации, предхождащ вземането на конкретни политически решения. Това до голяма степен продължава да поддържа обществена представа за неправителствения сектор като реактивен (тоест неактивни и странични слушатели), а не проактивен (Отворено общество). Разбира се, участието на НПО в процеса на формиране на местни политики и в следствие – при наблюдението на ефективното изпълнение и прилагане

на тези политики не може да се случи без волята и подкрепата на публичните власти. Обнадеждаващ е фактът, че в повечето общински/областни планове/стратегии за развитие се регламентира участието на НПО в консултативни органи, базирайки се върху Закона за регионалното развитие.

От прегледа на информацията за гражданските организации може да се заключи, че гражданите са активни най-вече в благотворителни инициативи, организирани от самите тях или от организации и групи. Хората участват в доброволчески инициативи, даряват за каузи, не членуват особено активно в организации. Гражданската активност в област Хасково се изразява най-вече в този тип активност - благотворителна, доброволческа. Има участие на неправителствени организации епизодично, при решаване на определени проблеми или реализиране на конкретни политики. Изграждането на коалиция на НПО е трудно. Има инициативи на НПО, които всяка организация сама си извежда, съобразно проблема по който работи, в съответната сфера.

Протестно шествие или друго подобно се инициира, когато има национална инициатива и тя се подкрепя на местно ниво. В онлайн инициативи се включват по-скоро младите хора и то най-често в подкрепа на национални инициативи. По едни и същи инициативи работят различни организации в различни мрежи. От информацията, която може да бъде отрита в публичните средства може да се каже, че активността на организациите е добра само в сферите, където реализират проекти и има финансиране. Твърде често през последните години се наблюдава активност на неформални групи, но тя най-често е предизвикана от ситуация за подкрепа на национални инициативи. Активността на отделните граждани е слаба и твърде често е продиктувана от специфични интереси.

В региона не са малко подписките, организирани в последните пет години от инициативни комитети. Такива са:

- ❖ Община Ивайловград да се отдели от област Хасково и да премине към област Кърджали /Февруари, 2017 г./;
- ❖ Подписка за лошото качество на пътя Маджарово – Ивайловград /Ноември, 2018/;
- ❖ Подписка срещу замърсената вода с уран /Април, 2017 г./;

- ❖ Подписка за отводняване на ул. „Малина“ в Димитровград /;
- ❖ Гражданска подписка, насочена към органите на реда, за да инициират по-сериозен контрол по повод случаи на пострадали кучета, котки и птици, в резултат на погълната отрова /Март, 2019 г./;
- ❖ Подписка срещу изсичането и застрояването на 60 годишна гора в гр. Димитровград /Август, 2018 г./;
- ❖ Подписка за поставяне на паметна плоча с барелеф на ателието на Нено Александров в Димитровград /Февруари, 2017 г./;
- ❖ Подписка за затягане на контрола на Неделния пазар в Димитровград /Септември, 2016 г./;
- ❖ Подписка центърът за бежанци в Харманли да бъде изместен на границата или да бъде превърнат в такъв от затворен тип ;
- ❖ Подписка за незаконно зазидане на входа на началното училище в Тополовград.

Тази информация беше събрана от медийни публикации. Тя не може да бъде открита на официалните страници на местните и регионални власти. За съжаление не можа да се проследят и резултатите от тези подписки. В повечето случаи местните медии само „маркират“, макар и малкото действия на организациите и гражданите.

Отново след преглед на медиите през последните години трябва да се отбележат и други граждански инициативи в област Хасково:

В периода 5-12 април 2016 г. представители на регионални медии от Хасково и региона участват в Майсторски клас по разследваща журналистика, организиран от Асоциация „Прозрачност без граници“ в рамките на инициативата „Индекс на местната система за почтеност“.

През Октомври, 2017 г. за четвърти път на община Димитровград е присъден Етикет за иновации и добро управление на местно ниво на Съвета на Европа. Етикетът е признание за успешно прилагане на принципите на добро демократично управление, качество на предоставяните публични услуги и добри практики при изпълнението на публичните политики. Въз основа на проучени политики в общините и анкетно проучване сред нейните граждани от независими експерти се определя степента на прилагане на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

принципите на добро управление. Това са: честно провеждане на избори, представителност и гражданско участие, отзивчивост, ефикасност и ефективност, откритост и прозрачност, върховенство на закона, етично поведение, компетентност и капацитет, иновации и отвореност за промени, устойчивост и дългосрочна ориентация, стабилно финансово управление, човешки права, културно разнообразие и социално единство, отчетност.

Създаване на Младежки парламент в община Свиленград през 2010 г. - младежка организация в услуга на младите хора, действаща и днес. Целта на проекта е била създаване на условия за взаимодействие и сътрудничество между младите хора и представителите на местната власт в община Свиленград и стимулиране на устойчива гражданска активност у младежите. Младежният парламент се учредява с помощта на Програма за младежки дейности 2008 г. - 2010 г. и представлява младежка организация в услуга на младите хора, която им предоставя възможност не само да дискутират проблеми, но и да участват в работата на постоянните комисии в общинския съвет. След своето учредяване, членовете на Младежния парламент провеждат срещи, обменят опит с други подобни организации, участват в срещи с директорите на дирекции в Общинската администрация на Свиленград, където обсъждат „Общински план за развитие и приоритетни проекти в общината“. След учредяването на Младежния парламент се провеждат избори за участие в него. На 01.10.2010 г. младежите заемат основна роля при провеждането на Ден на самоуправлението, като поемат отговорностите на кмета на Свиленград и на директорите на дирекциите на Общинската администрация. След активностите през деня се провежда пресконференция на младежката общинска администрация. Младежният парламент действа и до днес с огромен интерес от страна на децата - те членуват в него, участват в обсъжданията и дори дават идеи за решаването на някои от проблемите на общината.

Свиленград е първата община в България, която събира разделно отпадъка от врата до врата. На 1000 домакинства бяха предоставени жълти контейнери за разделно изхвърляне на хартиени и пластмасови отпадъци. Добрите резултати са обнадеждаващи и според общинското ръководство, това се случва най-вече заради успешното партньорство с гражданите в общината и създадения устойчив местен обществен съвет.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Наред с това общината работи по проект за изграждане на инсталация за производство на компост и занапред планира поставяне на съдове за биоразградими отпадъци.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

	Хасково	Димитровград	Свиленград	Харманли	Любимец	Симеоновград	Тополовград	Стамболово	Мин. Бани	Маджарово	Ивайловград
Предварително обсъждане на нормативни актове	Не	Не	Да	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Да	Не
Публичност и прозрачност за решенията на Общинския съвет и на общинската администрация	Не	Да	Да	Не	Не	Не	Не	Не	Да	Да	Да
Обществени консултации	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не
Процедури за прозрачност и обществени обсъждания в решенията на Общинския съвет	Не	Да	Да	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Да	Да
Наредби за допитване до гражданите за специфични теми	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Не	Да	Не

Проект „Гражданите и местните власти – партньори за създаване на открито и отговорно управление“, № BG05SFOP001-2.009-0005 се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Изводите за общините в област Хасково могат да се обобщят по следния начин: В 9 от 11-те общини липсва предварително обсъждане на нормативни актове. В 6 от общините липсва ангажираност за публичност и прозрачност за решенията на Общинския съвет и на общинската администрация. Няма обществени консултации, гражданите могат единствено да присъстват на заседания на Общинския съвет постфактум. В 64% от общините няма прозрачност, само информираност след вземане на решения. В наредбите на Общинския съвет няма процедури за прозрачност и обществени обсъждания, особено предварителни по обществено значими теми. С изключение на малката община Маджарово, няма наредби за допитване до гражданите за специфични, но предизвикващи обществен интерес теми. Има някои създадени обществени съвети, но само там, където го изисква закона и са формални. Няма процедури за допитвания, общи събрания и т.н. по значими за гражданите теми - градоустройство и т.н.

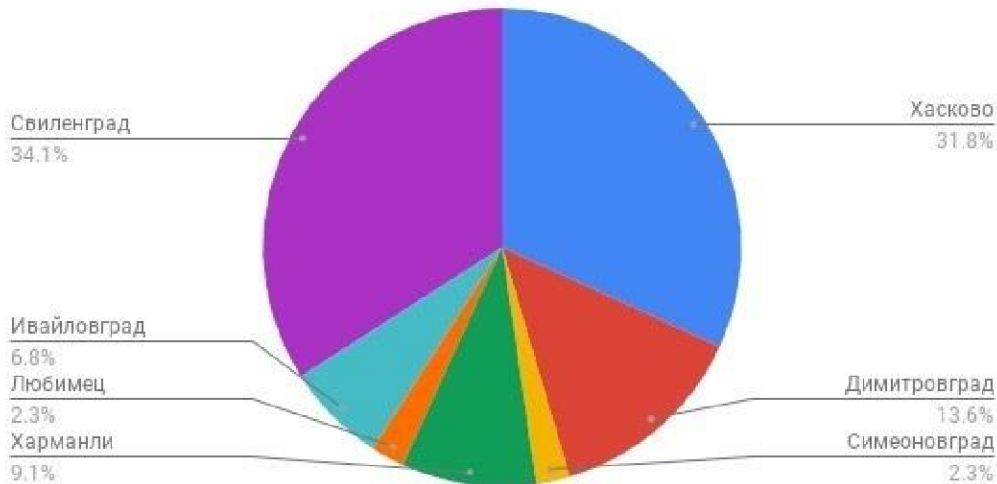
Резултати от анкетно on line проучване

В област Хасково ли живеете?

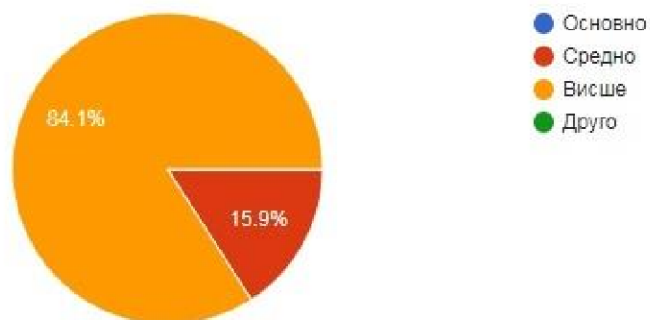

Ако отговорът на първия въпрос е „Да“, в коя община живеете?

Въпросникът, който съдържа 20 въпроса бе изпратен по електронна поща до 202 организации от региона, от които 44 отговориха - 14 от Хасково, 6 от Димитровград, 15 от Свиленград, 4 от Харманли, 3 от Ивайловград и по 1 от Любимец и Симеоновград. От 44 – мата отговорили само 1 не живее в област Хасково.

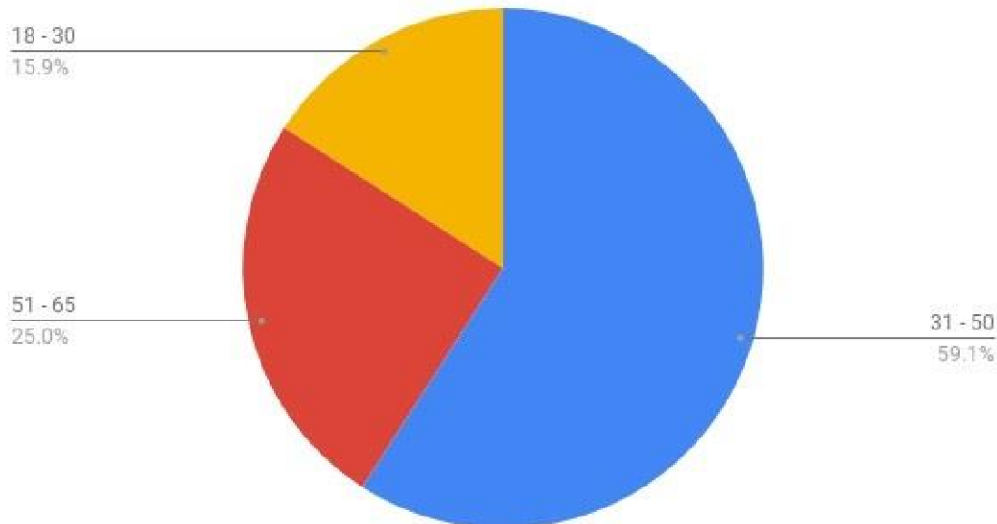
Вашето образование е...

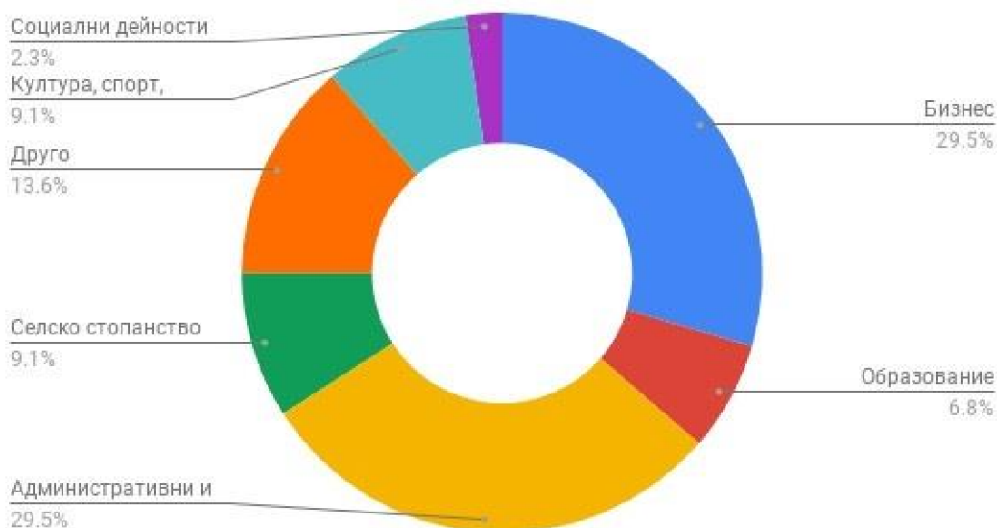

Вашата възраст е...

37 от отговорилите са с висше и 7 – със средно образование. 26 човека са на възраст между 31 и 50 години, 11 – между 51 и 65 години и 7 – между 18 и 30 годишна възраст.

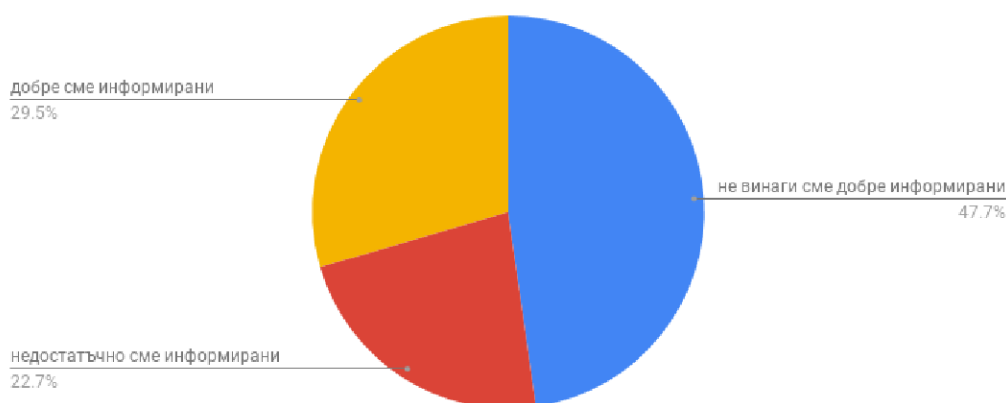
Зает/а сте в сферата на...

По 13 човека от отговорилите се занимават с бизнес и административни и спомагателни дейности; по 4-ма са заети в сферата на културата, спорта и развлеченията и селското стопанство; 3-ма – в образованието; 1 – в социални дейности и 6-ма са посочили „Друго“.

Мислите ли, че сте добре информирани/а за дейността на
Общински съвет и администрацията във вашата община?

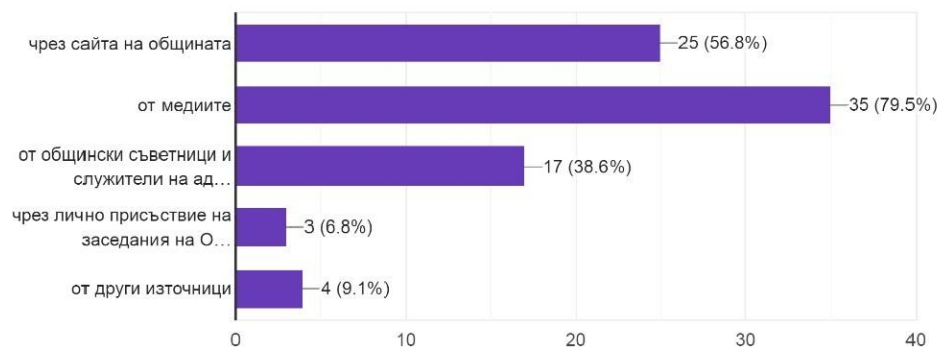

На въпрос: „Мислите ли, че сте добре информирани/а за дейността на Общински съвет и администрацията във вашата община?“ – 21 човека са отговорили, че не винаги са добре информирани; 13 смятат, че са добре информирани и 10 от респондентите са отговорили, че са недостатъчно информирани. Няма нито един посочил отговор „Слабо сме информирани“, което показва, че участниците в анкетата смятат, че имат информация за работата на местните власти в тяхната община, но понякога тя е недостатъчна. Близко 30% от участниците са посочили, че са добре информирани, а от детайлните прегледи на анкетите става ясно, че 7 от отговорилите, че са добре информирани живеят в община Свиленград; по 2-ма – в Димитровград и Хасково и по 1 в Харманли и Ивайловград. Тези данни показват, че близо 50% от отговорилите от Свиленград смятат, че са добре запознати с работата на местните власти там, а това отново доказва тезата от анализа на работата на официалната интернет страница на общината, медийните публикации и правените до този момент анализи.

Как се информирате за въпросите, които общинският съвет и администрацията обсъждат? /възможен е повече от един отговор/

44 responses

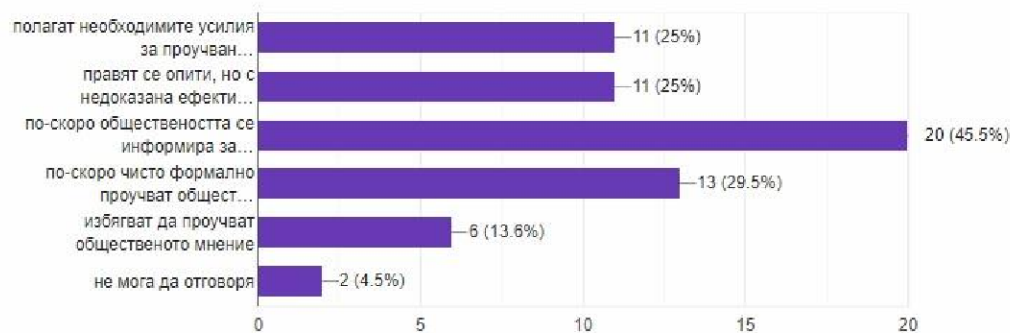

На въпроса „Как се информирате за въпросите, които общинският съвет и администрацията обсъждат?“, 35 отговора са, че се информират от медиите, 25 са отговорите – от сайта на общината, 17 – от общински съветници и администрацията, само 3 отговора, че лично са присъствали на заседания на Общински съвет и 4 отговора – от други източници. Близо 80% от отговорите за информиране от медиите показват, че хората все още не търсят информацията директно от местните власти, а очакват и се доверяват на медийните публикации. В тези отговори прави впечатление и много ниския процент отговори /6,8%/ за лично присъствие на заседания на Общински съвет. И все пак повече от половината /56,8%/ са посочили за източник на информация общинския сайт.

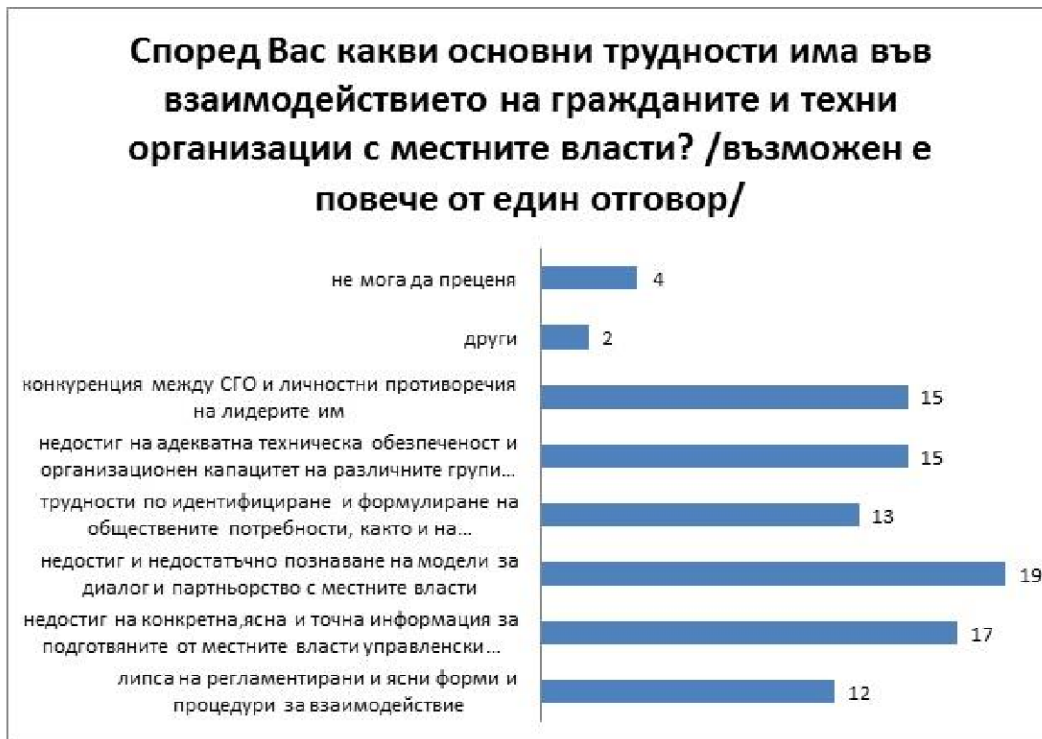

Мислите ли, че местните власти провеждат реално политика на проучване общественото мнение при формиране и изпълнение на местните политики за социално-икономическо развитие? / Възможен е повече от един отговор/

44 responses

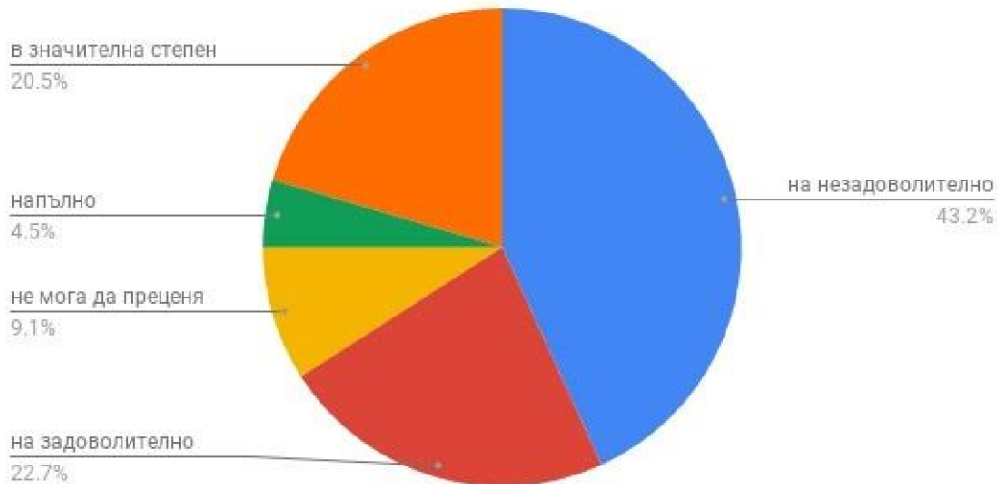
45% или 20 отговора, че обществеността се информира за взети решения и провеждани политики от местните власти постфактум са сериозен повод за вземане на мерки от страна на местните власти за предприемане на незабавни мерки за включване на гражданите в процесите на формулиране на политики и вземане на решения за местно развитие. 13 отговора казват, че местните власти по-скоро формално, с цел спазване на законови изисквания, се провеждат проучвания сред гражданите за вземане на едно или друго решение. По 11 отговора сочат, че хората смятат, че се правят усилия за проучване на общественото мнение или че не се вслушват в мнението на хората, което не води до конкретни резултати. 6 /13,6%/ отговора има, че не се проучва общественото мнение при вземане на решения за местно и регионално развитие.

Недостиг и недостатъчно познаване на модели за диалог и партньорство с местните власти е най-честият отговор на въпроса „Според вас какви основни трудности има във взаимодействието на гражданите и техни организации с местните власти?“ - 19 /43,2%/. 17 са отговорите, че основните трудности се дължат на недостиг на конкретна, ясна и точна информация за подготвяните от местните власти управленски решения; по 15 отговора, че това се дължи на недостиг на адекватна техническа обезпеченост и организационен капацитет на различните групи граждани и конкуренция между СГО и личностни противоречия на лидерите им; 12 отговора - липса на регламентирани и ясни форми и процедури за взаимодействие.

Мислите ли, че провежданият диалог между граждани и техните организации с местните власти през

На незадоволително ниво е оценено взаимодействието между гражданите и местните власти през последните 5 години в област Хасково – 19 отговора; на задоволително ниво го определят 10 отговора; 9 човека го определят като постигнат в значителна степен; 2-ма от участниците в анкетата смятат, че взаимодействието между граждани и местни власти в област Хасково напълно отговаря на обществените интереси, 4-ма не могат да преценят. Отново отговори, които налагат извода, че е необходимо да се предприемат спешни мерки от страна на местните власти и гражданите за подобряване на този диалог.

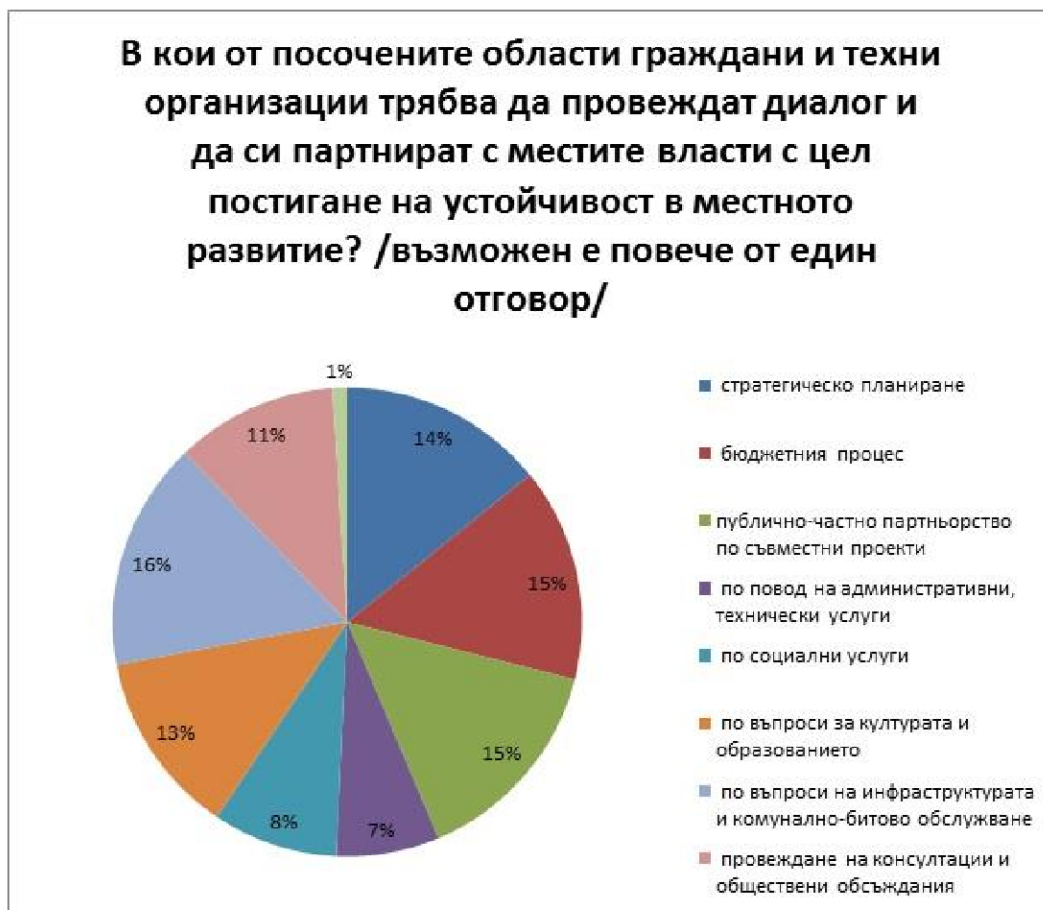
В кои от посочените области граждани и техни организации са провеждали диалог и са си партнирали с местите власти през последната година? /възможен е повече от един отговор/

Бюджетният процес е доминиращ отговор /27%/ на въпроса: „В кои от посочените области граждани и техни организации са провеждали диалог и са си партнирали с местите власти през последната година?“. Очевидно респондентите посочват публичните обсъждания, които се организират по повод „задължението по закон“ на местните власти при приемането на годишните бюджети на общините. В повечето случаи тези обсъждания са чисто формални без да има предложения от гражданите или да се вземат под внимание техните предложения от властите. По този повод може да се цитира публичното обсъждане на бюджет 2019 г. в община Хасково, когато повечето от предложенията на граждани не бяха взети пред вид при неговото гласуване от Общинския съвет. 10% от анкетираните посочват стратегическото планиране, 16% са посочили, че е провеждан диалог по въпроси за културата и образованието, има и отговори, че диалог е провеждан и по въпроси на инфраструктурата и комунално-битово обслужване, по повод на административни, технически услуги, провеждане на консултации и обществени обсъждания, социални услуги. Има отговори по всички

посочени области, което говори за провеждани форми на обсъждане на различни въпроси от местните власти и гражданите в областта.

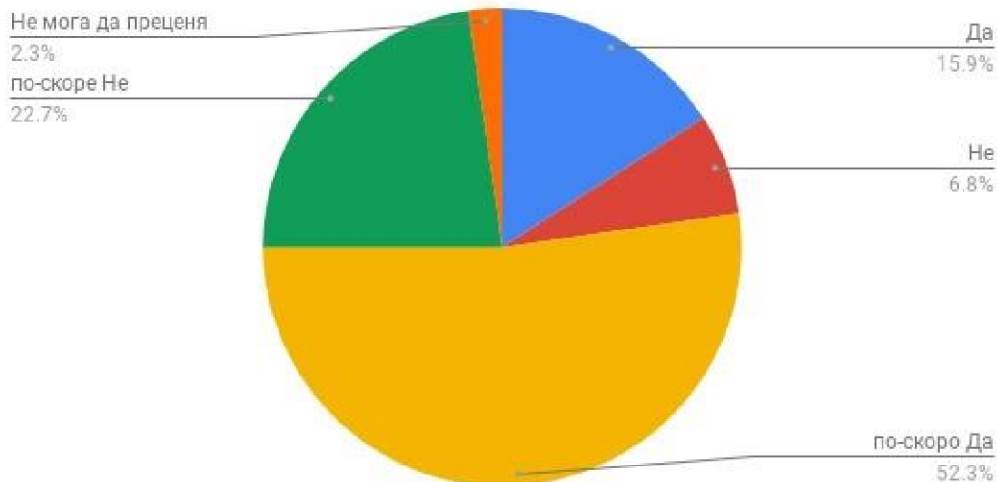

„В кои от посочените области граждани и техни организации трябва да провеждат диалог и да си партнират с местите власти с цел постигане на устойчивост в местното развитие?“ е въпросът, на който отговорите са разпределени почти по равно, което ни кара да мислим, че гражданите очакват местните власти да се „консултират“ с гражданите си по всички въпроси на своята компетентност.

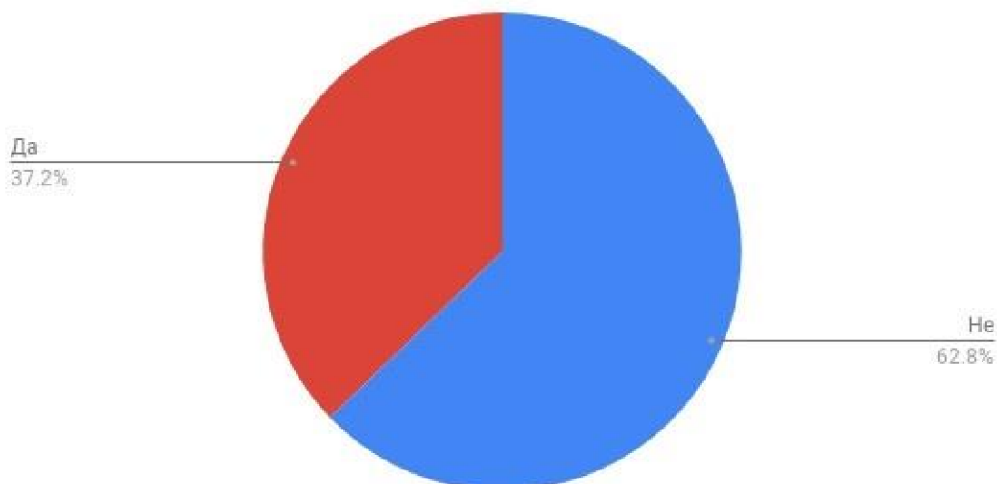

Запознати ли сте с Начините и формите за участие на гражданите и СГО в местното самоуправление

Повече от половината участници в анкетата са отговорили, че са сравнително запознати с Начините и формите за участие на гражданите и СГО в местното самоуправление.

Включвал/а ли сте се в някоя от формите за участие на гражданите в местното самоуправление в

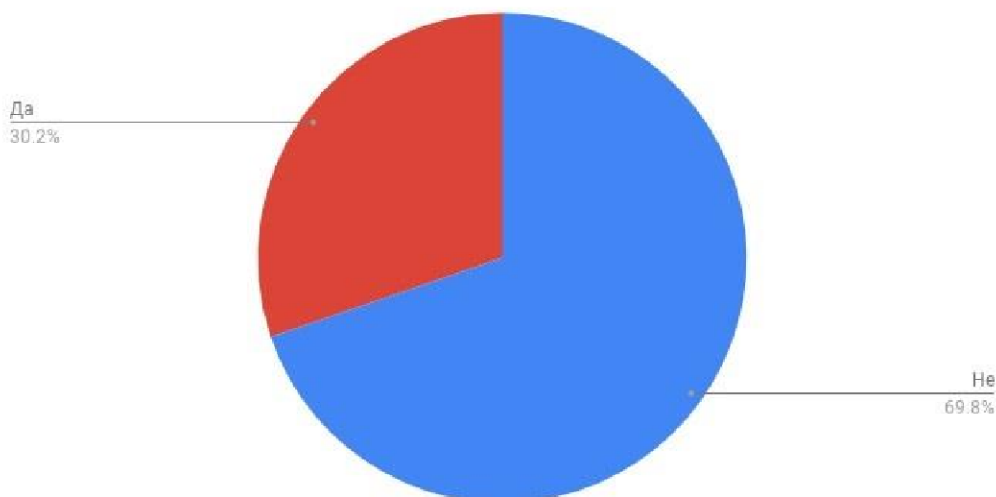

62% от отговорилите твърдят, че не са участвали в някоя от формите за участие на гражданите в местното самоуправление, което отново доказва, че гражданите

предпочитат да им бъде предоставена възможност да се включат в процеса на вземане на решения, а не те да са инициатори за това.

Известни ли са Ви Форми на гражданско участие във
вашата община /от област Хасково/ за последните 5 години?

Близо 70% от участниците в проучването не познават конкретни форми на гражданско участие в тяхната община, което на фона на предходните отговори навежда на извода, че гражданите не разпознават срещите, дискусиите, анализите за форма на участие в управлението на местно ниво.

Онези, които са отговорили положително са посочили формите на участие, които припознават в следния ред:

- ✓ Партньорство по проекти;
- ✓ Доброволни и благотворителни кампании, конференции, семинари, обучения и т.н.;
- ✓ Обществено обсъждане на бюджет;
- ✓ Проект „Граждански инициативи“;
- ✓ Обществени обсъждания;
- ✓ Публични обсъждания
- ✓ Обществено обсъждане на Плана за развитие на Общината;
- ✓ Обсъждане на проекто-бюджет на Община Хасково;

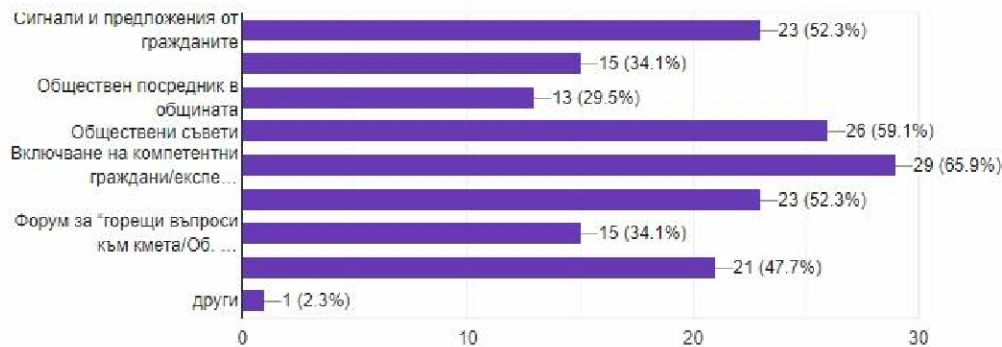

- ✓ Обсъждане на бюджет;
  - ✓ Консултации и обществени обсъждания;
  - ✓ Местна гражданска инициатива; общи събрания на населението; присъствие на заседания на ОБС; граждански контрол;
  - ✓ Има център за информационно обслужване в общината; търси се обратна връзка; възможност за даване на предложения
  - ✓ Публично частно партньорство.
- Ролята на администрацията в тези форми е оценена като полезна. Има отговор, който акцентира върху изключително слабото представяне на община Хасково:
- ✓ Администрацията продължава да работи като се съобразява с политически принадлежности, т.е. трябва да си от партията на власт, за да имат интерес;
  - ✓ Умерено, но не твърде активно;
  - ✓ Чисто формална, с оглед спазването на регламентите;
  - ✓ Общината е организатор и администратор;
  - ✓ Инициирани от общината;
  - ✓ Общината е инициатор;
  - ✓ Изключително важно, от гледна точка организирането на обсъждането и подготовката на представянето на Плана;
  - ✓ Формално, от гледна точка изискването за наличие на обществено обсъждане;
  - ✓ Слаба оценка на участието на администрацията в осъществяването на Форми на гражданско участие в община Хасково;
  - ✓ Отговорно отношение;
  - ✓ Значима;
  - ✓ Много добра.

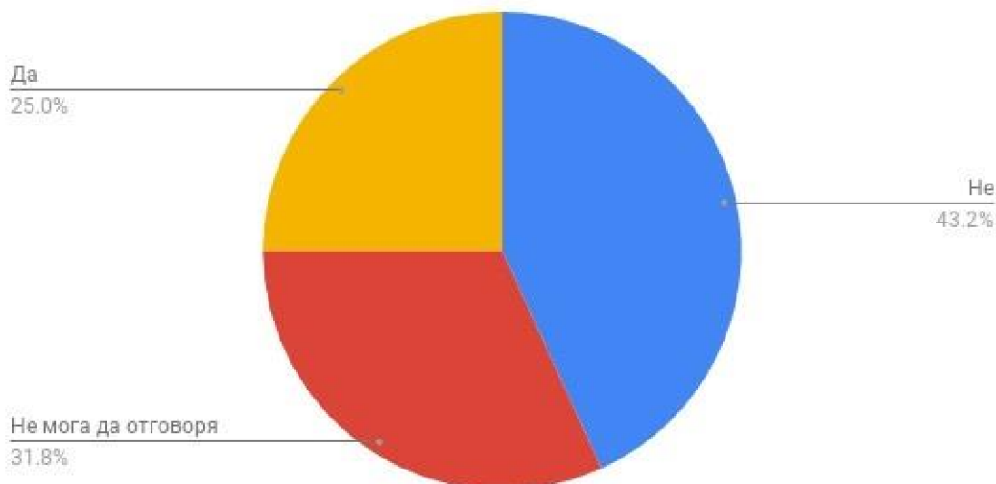
Според Вас, кои са ефективните форми на гражданско участие при формиране на политики на местно ниво? /възможен е повече от един отговор/

44 responses

Включване на компетентни граждани/експерти в работата на постоянните комисии на ОБС се оценя от участниците в проучването като най-ефективна форма на гражданско участие при формиране на политики на местно ниво – 66%. Като други ефективни форми се оценяват: Сигнали и предложения от гражданите; Обществените съвети; Интернет форуми; Изнесени приемни и съвместни проекти.

Общинският съвет прави периодични отчети за дейността си пред гражданите

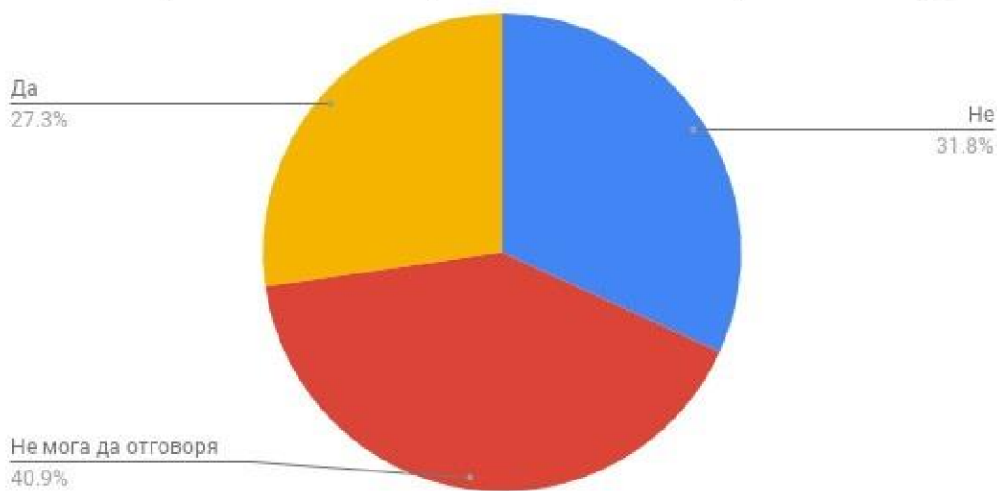

43% от анкетираните твърдят, че Общинският съвет не прави периодични отчети за дейността си, а близо 32% не могат да отговорят. Тези отговори са притеснителни за

прозрачността в работата на Общинските съвети, защото дори и те да правят периодични отчети, очевидно не достигат до по-голямата част от хората и това ги прави затворени структури за обществеността.

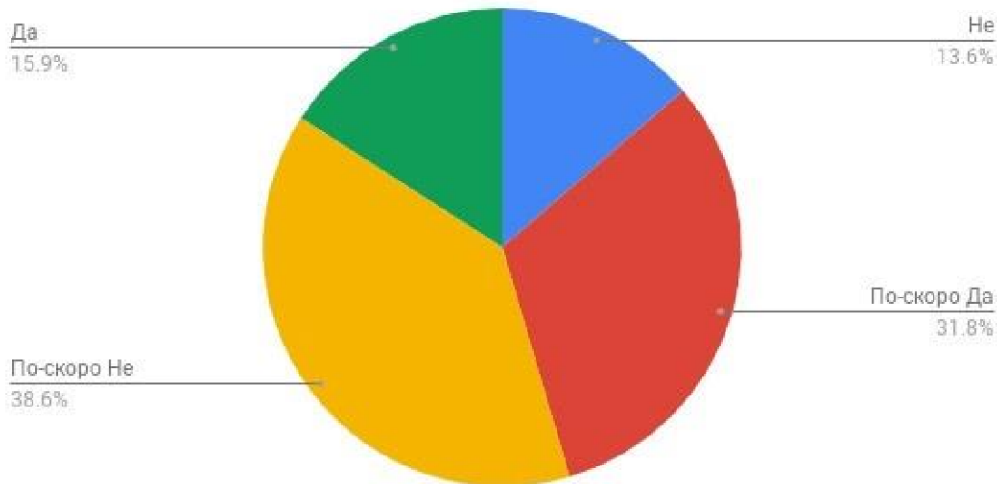
Наредбите, правилниците и обществено значими решения на общинския съвет се приемат след

Подобен е изводът и от отговорите на следващия въпрос за приемането на значими решения от Общинския съвет – 41% от анкетираните не могат да отговорят до колко Общинският съвет взема решенията си открито за обществеността.

Според Вас, вслушват ли се органите на местната власт в позициите и исканията на гражданите?

„Според Вас, вслушват ли се органите на местната власт в позициите и исканията на гражданите?“ е последният въпрос в анкетата, на който 17 от участниците са отговорили, че местната власт по-скоро не се вслушва в позицията и исканията на гражданите. 14 човека смятат, че властите по места по-скоро се вслушват, а почти по равно са разпределени категоричните отговори „Да“ и „Не“.

Препоръки

✓ Промяна на Правилниците за работа на Общинските съвети, които да регламентират предварителни допитвания по обществено значими теми - напр. решения за градската среда, бюджет, екология и др.

✓ Да бъдат изготвени наредби и правилници за специфичните дейности и решения на Общинските съвети, които също имат обществено значение. Особено значими в това отношение са екологичните теми, темите за детските градини и т.н.

✓ Разработване на регламентирани механизми за търсене на мнението на гражданите по значими теми, за възможности за изказване и обсъждане на гражданското общество. Създаване на възможности за обществени консултации и обсъждания преди, а не постфактум.

✓ Създаване на възможности за онлайн консултации, определяне на отговорни лица в общинските администрации за тази цел. Гарантиране на прозрачност при търсене на мнението на гражданите от страна на Общините в област Хасково.

✓ Търсене на мнението на граждански организации по обществено значими теми от страна на общините и създаване на възможности и механизми за това.

✓ Изготвяне на прозрачна процедурата при създаването на обществени съвети. Осигуряване на възможност гражданите да дават предложения за участници в обществените съвети.

✓ Да се инициират възможности за гражданско участие чрез допитвания, граждански панели и т.н. и да се даде възможност за обратна връзка за резултатите от тях. Тези различни форми на гражданско участие да бъдат включени в общински наредби и други документи.

✓ Да се повишат уменията и компетенциите на общинската администрация за провеждане на ефективни обществени обсъждания, подготовка на материали за обществени консултации, изпращане на отговори на подадени сигнали и въпроси от граждани.

✓ Проява на по-голяма активност от страна на общинската администрация да информира и провокира гражданите за участие в процесите на формулиране на политики за развитие на общината и в разработването на бюджета;

✓ Да се публикуват анкети за коментар и обратна връзка от гражданите. Да се предоставя обратна връзка и информация след недоволство, протести и подписки на гражданите.

✓ Гражданските организации да повишат капацитета си за фондонабиране, за да финансират инициативите си.

✓ По-често да се правят инициативи и обществени дискусии, за да се стимулира активността и на гражданите и на служителите в администрацията.

✓ Повече активност от страна на гражданите и обединени усилия от страна на гражданските организации. Необходимо е силно лидерство и значима кауза, за да има ефективна промяна.

Заклучение

Демокрацията се крепи на грамотното, добре осведомено гражданство, чийто достъп до най-широка информация му дава възможност да участва пълноценно в живота на обществото. Невежеството поражда апатия. Разцветът на демокрацията зависи от енергията на гражданите, подхранвана от свободния обмен на идеи, информация, мнения и мисли.

Неправителствените организации и местните власти ще бъдат успешни партньори в процеса на местното (общинско) развитие, ако успеят да преодолеят взаимната си подозрителност и недооценяване на значимостта и ефекта от дейността, която те извършват за разрешаване на проблемите. Взаимното уважение и респект, както и убеждението,

Поради своя характер и начин на работа нестопанските организации имат определени предимства при определянето и решаването на различни проблеми на общинско равнище. В повечето случаи те стоят по-близо до проблемите и могат да предложат нови, нестандартни подходи и методологии за тяхното разрешаване. Могат да организират и мотивират участието в този процес на големи групи хора, които са обединени единствено от желанието да разрешат максимално добре даден проблем. По този начин могат да бъдат туширани всякакви опити за политическо противопоставяне при разрешаването на проблема, към което се прибегва понякога от органите на местната власт.

Преодоляването на синдрома пасивна консумация и тотална критика ще активизира участието на гражданите в местното самоуправление и ще ги превърне в партньори на местната власт в процеса на разрешаване на проблемите.

За да стане това реалност, представителите на местните власти трябва да възприемат отделния гражданин не само като потенциален избирател, който ще бъде ухажван само по време на предизборната кампания, а като постоянен участник в диалог за разрешаване на проблемите, като генератор на идеи и предложения.

Местните власти трябва да отворят своето управление към гражданите и гражданските организации, да позволят тяхното участие в процеса на анализ на

Проект „Гражданите и местните власти – партньори за създаване на открито и отговорно управление“, № BG05SFOP001-2.009-0005 се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ситуацията, идентифициране на проблемите, подреждането им по приоритет, в процеса на вземане на решение и неговото реализиране. По този начин гражданите ще бъдат съпричастни към общинското развитие и обективно ще оценят възможностите за разрешаване на конфликтите.

Колкото по-отворени са местните власти към взаимодействие с граждански формирания, толкова по-успешна е тяхната политика. Гражданите от пасивни и вечно недоволни наблюдатели се превръщат в активни участници в процесите на местно ниво. Те забравят политическите си пристрастия и се обединяват около проблем, интерес или събитие, изразяват своята гражданска позиция и, заедно с избраните от тях личности, които пряко участват в управлението, изграждат и развиват гражданското общество.

Голяма част от неправителствените организации имат натрупан опит в стимулиране на гражданския интерес и участие в обществения живот, в проучване и насочване на общественото мнение, в обединяване на интереси и разрешаване на спорове и конфликти.

От друга страна, някои общински управи поддържат пълно информационно затъмнение, нямат изградена практика да популяризират своята дейност и да търсят обществена подкрепа. Проявяват недоверие към дейността на нестопанските организации и считат, че партньорството с тях само ще забави разрешаването на проблемите.

Приложение № 1 - въпросник за нуждите на проучването

1. В област Хасково ли живеете?

Да

Не

2. Ако отговорът на първия въпрос е „Да”, в коя община живеете?

.....

3. Вашето образование е...

Основно

Средно

Висше

Друго

4. Вашата възраст е...

18 - 30

31 - 50

51 - 65

66 и повече

5. Зает/а сте в сферата на...

Бизнеса

Социални дейности

Култура, спорт, развлечения

Образование

Сигурност

Административни и спомагателни дейности

- Сигурност
- Селско стопанство
- Друго .....

6. Мислите ли, че сте добре информиран/а за дейността на Общински съвет и администрацията във вашата община?

- добре сме информирани
- не винаги сме добре информирани
- недостатъчно сме информирани
- слабо сме информирани

7. Как се информирате за въпросите, които общинският съвет и администрацията обсъждат? /възможен е повече от един отговор/

- чрез сайта на общината
- от медиите
- от общински съветници и служители на администрацията
- чрез лично присъствие на заседания на Общински съвет, обществени обсъждания и др.
- от други източници /посочете какви/ .....

8. Мислите ли, че местните власти провеждат реално политика на проучване общественото мнение при формиране и изпълнение на местните политики за социално-икономическо развитие ?

- полагат необходимите усилия за проучване на общественото мнение
- правят се опити, но с недоказана ефективност
- по скоро обществеността се информира за вече взетите решения
- по-скоро чисто формално проучват общественото мнение, когато се изисква от законодателството

избягват да проучват общественото мнение

не мога да отговоря

9. Според Вас какви основни трудности има във взаимодействието на гражданите и техни организации с местните власти? /възможен е повече от един отговор/

липса на регламентирани и ясни форми и процедури за взаимодействие

недостиг на конкретна, ясна и точна информация за подготвяните от местните власти управленски решения

недостиг и недостатъчно познаване на модели за диалог и партньорство с местните власти

трудности по идентифициране и формулиране на обществените потребности, както и на синхронизиране интересите на различните групи граждани

недостиг на адекватна техническа обезпеченост и организационен капацитет на различните групи граждани

конкуренция между СГО и личностни противоречия на лидерите им

други.....

не мога да преценя

10. Мислите ли, че провежданият диалог между граждани и техните организации с местните власти през последните пет години отговаря на обществените интереси?

напълно

в значителна степен

на задоволително равнище

на незадоволително равнище

не мога да преценя

11. В кои от посочените области граждани и техни организации са провеждали диалог и са си партнирали с местите власти през последната година? /възможен е повече от един отговор/

- стратегическо планиране
- бюджетния процес
- публично-частно партньорство по съвместни проекти
- по повод на административни, технически услуги
- по социални услуги
- по въпроси за културата и образованието
- по въпроси на инфраструктурата и комунално-битово обслужване
- провеждане на консултации и обществени обсъждания
- други .....
- не мога да отговоря

12. В кои от посочените области граждани и техни организации трябва да провеждат диалог и да си партнират с местите власти с цел постигане на устойчивост в местното развитие? /възможен е повече от един отговор/

- стратегическо планиране
- бюджетния процес
- публично-частно партньорство по съвместни проекти
- по повод на административни, технически услуги
- по социални услуги
- по въпроси за културата и образованието
- по въпроси на инфраструктурата и комунално-битово обслужване
- провеждане на консултации и обществени обсъждания

други .....

не мога да отговоря

13. Запознати ли сте с Начините и формите за участие на гражданите и СГО в местното самоуправление в Република България?

Да

Не

14. Включвал/а ли сте се в някоя от формите за участие на гражданите в местното самоуправление в Република България?

Да

Не

15. Известни ли са Ви Форми на гражданско участие във вашата община /от област Хасково/ за последните 5 години?

Да

Не

Ако „Да”, моля посочете .....

16. Ако сте отговорил/а с „Да” на предходния въпрос, моля да оцените ролята на администрацията в тяхното осъществяване

.....

.....

17. Според Вас, кои са ефективните форми на гражданско участие при формиране на политики на местно ниво?

Сигнали и предложения от гражданите

Интернет форуми на сайтовете на общините

Обществен посредник в общината

Обществени съвети

- Включване на компетентни граждани/експерти в работата на постоянните комисии на ОБС
- Изнесени приемни, срещи и оперативки в различните населени места на общината
- Форум за “горещи въпроси към кмета/Об. съвет” на интернет страниците на общината/общинския съвет
- Реализиране на съвместни проекти на местните власти с граждани и техни организации
- други .....

18. Общинският съвет прави периодични отчети за дейността си пред гражданите

- Да
- Не
- Не мога да отговоря

19. Наредбите, правилниците и обществено значими решения на общинския съвет се приемат след публично обсъждане

- Да
- Не
- Не мога да отговоря

20. Според Вас, вслушват ли се органите на местната власт в позициите и исканията на гражданите?

- Да
- Не